

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทำให้ค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปหลายมิติและหนึ่งในหลายมิตินั้น คือ การ เกิดกระแสความเป็นผู้นำแฟชั่นทั้งทางด้านการแต่งกาย ทรงผม ทำให้สถานบริการแต่งผม - เสริมสวย เป็นสถานที่หนึ่ง ที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากประชาชน เพราะทำให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในตนเองจากการมีบุคลิกภาพที่ดี จึงส่งผลให้งานบริการด้านความสวยความงามมีมากขึ้น สังเกตได้จากการที่มีสถานบริการแต่งผม-เสริมสวยสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานบริการแต่งผม-เสริมสวย เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันของแต่ละคนในการที่จะทำความสะอาด ตกแต่งบริเวณใบหน้าและศีรษะ ตลอดจนจนส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายให้ดูดีเหมาะกับบุคลิกภาพของแต่ละคน และสถานบริการแต่งผม-เสริมสวยจำเป็นต้องมีการดูแลด้านสุขาภิบาลให้ดีเพื่อป้องกันโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาในด้านสาธารณสุขจะเห็นได้ว่าสถานบริการ แต่งผม-เสริมสวย เหล่านี้ หากผู้ประกอบการอาชีพแต่งผม-เสริมสวยมีสุขอนามัยในการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง ตลอดจนสภาพร้าน อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้มีสภาวะการสุขาภิบาลไม่ดี (นัญญิยา โยมไธสง และวีรศักดิ์ สืบเสาะ , 2546) ทำให้เป็นแหล่งแพร่โรคติดต่อที่มี ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนผู้เข้าไปใช้บริการได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิกรม เดชหนู (2543) จากการรายงานการวิจัยการปนเปื้อนเชื้อราของอุปกรณ์ในร้านแต่งผม-เสริมสวย ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า อุปกรณ์ที่ปนเปื้อนเชื้อรามากที่สุดคือ แปรงผม ร้อยละ 93.3 รองลงมา คือ ผ้าขนหนู ร้อยละ 82.5 ไม้แคะหู ร้อยละ 73.9 หวี ร้อยละ 68.6 อุปกรณ์ แต่งเล็บ ร้อยละ 60.8 ตลอดจนสารเคมีที่มีใช้ในสถานบริการที่มีหลากหลายและสิ่งเหล่านี้มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อต่างๆ รวมทั้งโรคที่มาจากแมลง ไม่ว่าจะทางตรง (direct of contact) หรืออาจเกิดจากทางอ้อม (indirect of contact) ได้แก่ การติดโรคจากอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่ใช้ในการแต่งผม-เสริมสวย เช่น โรคทางผิวหนัง การติดเชื้อรา ติดเชื้อแบคทีเรีย ติดเชื้อไวรัส ติดเชื้อปรสิต และแมลง โรคติดต่อที่แพร่กระจายทางหายใจ (โรคหวัด

วัณโรค หัด หัดเยอรมัน) โรคติดต่อที่แพร่กระจายโดยสัมผัสกับเลือดหรือสสารคัดหลั่ง (โรคตับอักเสบบี หรือ โรคตับอักเสบบี โรคเอดส์) รวมทั้งการแพ้สารเคมีต่างๆ (ชาติชาย เป้นเหมือน, 2535)

ในการดูแล ควบคุม สถานบริการแต่งผม- เสริมสวย กระทรวงสาธารณสุข อนุญาตตามความในมาตรา 5 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ .ศ.2535 ประกาศให้กิจการเสริมสวยหรือแต่งผมเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไปเล่มที่ 112 ตอนที่ 58 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2538 โดยจัดให้อยู่ในประเภทกิจการเกี่ยวกับบริการประเภทที่ 9 (9) ในประกาศกระทรวง เพื่อให้แนวทางในการยกเว้นเทศบัญญัติและข้อกำหนดท้องถิ่น เพื่อควบคุมการประกอบกิจการสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย ในท้องที่รับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2544)

หากจะดำเนินการในการป้องกันอันตราย จากการติดต่อของเชื้อโรค และปรับปรุงสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย ให้มีความสะอาดและปลอดภัย ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทั้งหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย หรือนักวิชาการ ซึ่งจากการศึกษาของวิกรม เดชหนู (2543) พบว่า การดำเนินการในการป้องกันอันตราย ด้านการติดต่อของเชื้อโรคที่เกิดจากเชื้อราในร้านแต่งผม-เสริมสวย ที่ประสบผลสำเร็จมาจากความร่วมมือกันทั้งหน่วยงานท้องถิ่น ช่าง และผู้ประกอบการร้านแต่งผม- เสริมสวย นักวิชาการ และนักวิจัย ในการร่วมมือกันดำเนินการ ป้องกันอันตราย จากการติดต่อของเชื้อโรคที่เกิดจากเชื้อรา ใน ร้านแต่งผม-เสริมสวยอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การอบรมผู้ประกอบการร้านแต่งผม - เสริมสวย ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และการใช้มาตรการทางด้านกฎหมายของหน่วยงานท้องถิ่น

เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ เป็นรูปแบบหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการกระจายอำนาจหน้าที่จากส่วนราชการกลางในการดูแลประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ มีการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดทำกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่นหรือกิจกรรมอื่นที่กฎหมายให้เป็นหน้าที่ของท้องถิ่น (กรมการปกครอง , 2544) ความรับผิดชอบของเทศบาล เมืองสนั่นรักษ์ มีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติการสาธารณสุขเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้มีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการใดๆ ที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมในท้องถิ่นตามที่ราชการกำหนด จะต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหลัก

สุขภาพลักษณะหรือเพื่อให้เป็นไปต รงตามเกณฑ์มาตรฐานเพื่อคุ้มครองมิให้เกิดผ ลกระทบต่อสุขภาพ ออนามัยของมนุษย์ จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับสังคมซึ่งก็ คือ การควบคุมพฤติ กรรมการปฏิบัติตน ของผู้ประกอบการ (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2535)

จากการสำรวจในเบื้องต้น โดยผู้เสนอโครงร่าง เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 พบว่าเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ มีกิจการที่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งหมด 14 ประเภทกิจการ จำนวนกิจการทั้งหมด 205 แห่ง ซึ่งกิจการแต่งผม - เสริมสวย ประเภทที่ 9 (9) มีจำนวนกิจการ ทั้งหมด 43 แห่ง ซึ่งเป็นประเภทกิจการที่มีจำนวนมากที่สุด ประกอบกับการสำรวจเบื้องต้น พบว่า มีสถานบริการแต่งผม - เสริมสวยที่มีใบอนุญาตจำนวน 23 แห่ง และยังไม่ีใบอนุญาต จำนวน 20 แห่ง ส่วนมากยังไม่ได้มาตรฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานสถานบริ การแต่งผม-เสริมสวย ของกรมอนามัย และยังไม่เคยผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาลสถานบริการแต่งผม- เสริมสวย ประกอบกับเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ ได้ตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดจากการรับบริการแต่งผม – เสริมสวย จึงมีนโยบายจัดอบรมด้านสุขาภิบาลแก่ผู้ประกอบการเสริมสวย เพื่ อให้ผู้ประกอบ กิจการตระหนักปรับปรุงแก้ไขสถานบริการแต่งผม- เสริมสวย ได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสถานบริการ แต่งผม-เสริมสวยและยกระดับสถานบริการแต่งผม-เสริมสวย ปลอดภัย นำใช้บริการ

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อพัฒนาสถานบริการแต่งผม - เสริมสวยให้ได้มาตรฐานด้านสุขาภิบาล ระดับพื้นฐาน
2. เพื่อลดความเสี่ยงของผู้มาใช้บริการแต่งผม-เสริมสวยต่อการติดเชื้อจากการ ได้รับบริการจากสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับสุขาภิบาลของสถาน บริการแต่งผม – เสริมสวย
2. เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการดำเนินงานด้านสุขาภิบาล ของสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย

3. เพื่อพัฒนาความร่วมมือของผู้ประกอบการในการปรับปรุงสถานบริการแต่งผม-เสริมสวยตามมาตรฐานสถานบริการแต่งผม-เสริมสวย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถานบริการแต่งผม-เสริมสวยมีมาตรฐานด้านสุขาภิบาล
2. สถานบริการแต่งผม - เสริมสวย มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้บริการ
3. สถานบริการแต่งผม - เสริมสวยได้รับป้ายรับรองมาตรฐานสถานแต่งผม – เสริมสวย
4. สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการแต่งผม - เสริมสวย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ร้านแต่งผม - เสริมสวย หมายถึง สถานที่รับแต่งผม (สระ ทำให้แห้ง ตัด ดัด ยืด เปลี่ยนสีผม ย้อมผม ต่อผม) แต่งหน้า รวมไปถึงการทำเล็บ ทำตัว ทำหน้า มีป้ายชื่อติดร้านชัดเจน ในเขตเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์

การสุขาภิบาลสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย หมายถึง การบริการจัดการดูแลและควบคุมสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย ให้ได้สุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย

การอบรม หมายถึง การอบรมด้านสุขาภิบาลของสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย ให้แก่ผู้ประกอบการสถานบริการแต่งผม - เสริมสวย ในเขตเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย

การนิเทศงาน หมายถึง การนิเทศงานผู้ประกอบการสถานบริการแต่งผม – เสริมสวย ในเขตเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ ที่ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาลของสถานบริการแต่งผม – เสริมสวย ทำการนิเทศงาน ณ สถานประกอบการ โดยใช้แบบประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานสถานบริการแต่งผม-เสริมสวย เป็นเครื่องมือในการนิเทศงาน

การประเมินผล หมายถึง ประเมินผล ผลลัพธ์หลังการอบรมผู้ประกอบการแต่งผม-เสริมสวยในเขตเทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ ที่ผ่านการอบรมด้านสุขาภิบาลของสถานบริการแต่งผม – เสริมสวย โดยใช้แบบประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานสถานบริการแต่งผม-เสริมสวย เป็นเครื่องมือในการประเมินผลหลังการอบรม